

6 راهکار حقوقی برای مقابله با کرونا

رضا برداران رئیس کمیسیون حقوقی و پارلمانی اتاق بازرگانی اصفهان و نایب رئیس کمیسیون حقوقی و حمایت‌های قضایی و مقرراتی اتاق ایران در یادداشتی به تشریح 6 راهکار حقوقی به‌منظور جبران خسارت‌های ناشی از شیوع ویروس کرونا پرداخت.

در این یادداشت آمده است: ویروس کووید-19 که از دسامبر 2019 در شهر ووهان چین شناسایی شد، به سرعت در بیشتر کشورهای جهان از اروپا، آسیای جنوب شرقی، آمریکا، استرالیا، خاورمیانه و آفریقا شیوع یافت و تأثیرات منفی بسیاری را در حوزه‌های مختلف بر جای گذاشت که ابعاد این تأثیرات باگذشت زمان بیشتر نمایان خواهد شد. یکی از مهم‌ترین حوزه‌هایی که از ویروس کرونا آسیب‌های جدی را متحمل شده اقتصاد است. شیوع گسترده کرونا ویروس علاوه بر اینکه موجب از دست رفتن جان شمار زیادی از انسان‌ها شده و هزینه‌های سنگین سلامت را به بسیاری از کشورها تحمیل کرده، فعالیت‌های اقتصادی را نیز با مشکلات عدیده‌ای مواجه ساخته است. اگرچه تاکنون کارشناسان اقتصادی اظهارنظرهای مختلفی پیرامون آسیب‌های کرونا بر اقتصاد جهان مطرح کرده‌اند، اما همچنان ابعاد واقعی تأثیرات منفی این ویروس بر اقتصاد جهان و اقتصادهای ملی آشکار نشده است.

شیوع ویروس کرونا در ایران نیز تأثیرات منفی بسیاری بر اقتصاد داشته و خواهد داشت؛ زیرا اقتصاد ایران از یک سو درگیر مشکلات ساختاری اقتصادی است و از سوی دیگر می‌بایست فشارهای ناشی از تحریم‌های آمریکا نیز تاب بیاورد، لذا ابعاد تأثیرگذاری ویروس کرونا بر اقتصاد ایران شدیدتر خواهد بود. درگیری اقتصاد کشور با ابعاد مختلف آسیب‌های ناشی از کرونا توجه به پیامدهای مختلف این آسیب‌ها را ضروری ساخته است. یکی از مهم‌ترین پیامدهای منفی آسیب‌های کرونا بر اقتصاد کشور پیامدهای حقوقی است. می‌توان گفت در دوران پساکرونا ابرچالش دستگاه قضایی حجم ورودی پرونده‌ها و دعاوی حقوقی است.

با توجه به اینکه شیوع ویروس کرونا بسیاری از کسب و کارها و فعالیت‌های اقتصادی را به شدت تحت تأثیر قرار داده است افزایش دعاوی حقوقی با محوریت مسائل اقتصادی دور از ذهن نخواهد بود. لذا مدیریت دعاوی و اختلافات حقوقی در دوران پساکرونا ضرورتی انکارناپذیر است. مشکلات ناشی از توقف فعالیت‌های اقتصادی در دوران پساکرونا و تأخیر یا عدم اجرای بسیاری از قراردادها که می‌تواند موجب افزایش اختلافات و دعاوی حقوقی شود در صورتی که موردتوجه و چاره‌اندیشی واقع نشود، سبب افزایش ورودی پرونده‌ها به دستگاه قضایی خواهد شد. لذا با مدیریت و ارائه راهکارهای حقوقی در دوران پساکرونا می‌توان از ورود حجم بالای پرونده‌ها به دادگستری جلوگیری کرد. در ادامه به برخی از راهکارهای حقوقی پیشنهادی پرداخته می‌شود:

1- اعطای مهلت به بدهکاران و متعهدان مالی

بر اساس ماده 277 قانون مدنی حاکم می‌تواند برای اجرای تعهدات مهلت عادلانه یا قرار اقساط دهد. بر این اساس مقامات صلاحیت دار قضایی باید از این اختیار قانونی استفاده کرده که بنا به نوع دعوا و محتویات پرونده این مهلت عادلانه و قرار اقساط را در دعوی لحاظ کند.

2- ارجاع دعاوی به مراجع داور

مراجع داورى از جمله مهم‌ترین نهادهایی هستند که می‌توانند در رسیدگی به دعاوی حقوقی در دوران پساکرونا موردتوجه قرار گیرند. ارجاع دعاوی حقوقی به مراجع داورى می‌تواند از ورود حجم بالای پرونده‌ها به دادگستری و اتلاف منابع مادی و معنوی جلوگیری کند. با توجه به اینکه آرای مراجع داورى سازمانی می‌تواند بر اساس عرف و اصل عدالت و حسن نیت صادر شود چنانچه حق صلح و سازش نیز توسط طرفین اختلاف به این مراجع داده شود می‌توان شاهد صدور آرای مناسب در دوران پساکرونا باشیم.

3- اعلام وضعیت فورس مازور

شیوع گسترده‌ی امراض واگیردار همانند کرونا و تأثیر آن بر ایفای تعهدات قراردادی را می‌توان به عنوان وضعیت فورس مازور در نظر گرفت. در قانون مدنی ایران در مواد 227 و 229 قانون مدنی می‌توان شرایطی را که بر اساس فورس مازور تفسیر می‌شوند، ملاحظه کرد. بر اساس ماده 229 قانون مدنی اگر متعهد به واسطه حادثه که دفع آن خارج از حیطه اقتدار اوست نتواند از عهده تعهد خود برآید محکوم به تادیه خسارت نخواهد بود. بر اساس ماده 227 قانون مدنی متخلف از انجام تعهد وقتی محکوم به تادیه خسارت می‌شود که نتواند ثابت کند که عدم انجام به واسطه علت خارجی بوده است که نمی‌توان مربوط به او باشد.

بر همین اساس شیوع ویروس کرونا از نظر حقوقی در مبحث فورس مازور قابل بررسی است، آگاهی از ویژگی‌ها و شرایط فورس مازور برای فعالان اقتصادی و صاحبان کسب و کار حائز اهمیت زیادی است زیرا از این طریق می‌توان از بروز دعاوی حقوقی ناشی از اختلافات تجاری پیشگیری کرد و آرای مراجع قضایی و داورى نیز با در نظر گرفتن شرایط فورس مازور صادر خواهد شد.

4- قانون گذاری

با توجه به اینکه شرایط در دوران پساکرونا متفاوت از پیش از آن خواهد بود لزوم قانونگذاری به منظور مدیریت مسائل و مشکلات حقوقی ناشی از شیوع کرونا اهمیت ویژه‌ای دارد که دولت، قوه قضائیه و مجلس شورای اسلامی می‌بایست با توجه به الزامات ناشی از شیوع کرونا قوانین حمایتی را به منظور کاهش تبعات حقوقی در دوران پساکرونا تصویب کنند.

5- ارجاع دعاوی به مراجع داورى و مشورتى اتاق بازرگانى

مراجع داورى، مشورتى، کارشناسی و حقوقی اتاق بازرگانی ایران و کمیسیون‌های حقوقی اتاق‌های بازرگانی کشور یکی از مهم‌ترین نهادهایی هستند که در دوران پساکرونا می‌توانند با حل و فصل اختلافات تجاری فعالان اقتصادی، از ارجاع آنها به دادگستری‌ها جلوگیری کنند.

6- تدوین الگوی حقوقی بومی

اگرچه شیوع ویروس کرونا تأثیرات منفی زیادی را در ابعاد ملی بر جای گذاشته است اما این تأثیرات در مناطق مختلف یکسان نبوده است لذا تدوین الگوی بومی رسیدگی به

دعاوی حقوقی و اختلافات با توجه به شرایط و میزان خسارات هر منطقه پیشنهاد می شود.